

Förbobladet

HÖSTEN 2015 • Kungälv, Ytterby, Kärna, Kareby & Marstrand

Korta svar om

VÄRME

De styr Förbo i

**VÅTT &
TORRT**

FÄRG & FORM
i höstens *Personliga hem*

Vad tycker du?

Nu är det dags igen. Vi vill veta vad just du tycker om din bostad, om oss som hyresvärd, om vår service, om utemiljön och mycket, mycket annat.

Om du är en av de 2 400 hyresgäster som har fått årets nöjd-kund-undersökning hemskickad till dig, är det nu hög tid att svara på våra frågor. Dina åsikter betyder mycket för oss. Ju fler som svarar desto bättre underlag får vi som grund för vår planering.

Efter varje omgång av nöjd-kund-undersökningen går vi igenom svaren och gör planer för vad som är viktigt att åtgärda i ditt område. Kanske vill du ha en grillplats eller fler parkeringar. Kanske tycker du att belysningen är för dålig eller att städningen har blivit mycket bättre.

Vi vill veta allt – det som är bra, det som är mindre bra och vad du själv har för tankar och

Marie Keidser von Heijne
KOMMUNIKATIONSCHEF

funderingar om din bostad och ditt bostadsområde. Vi tar med dina och dina grannars synpunkter i vår planering.

För ett antal år sedan kunde vi konstatera att ni inte var så nöjda med hur tillgängliga vi var på Förbo. Detta har vi jobbat med väldigt medvetet och vid förra undersökningen visade siffrorna att just upplevelsen av tillgängligheten hade blivit bättre.

Generellt sett ser vi att ni är ganska nöjda. Vi har fina siffror, men vi lutar oss inte tillbaka för det. Vi vill ha en god grundnivå – men vet också att det finns flera saker som kan bli bättre.

Genom att ställa alla dessa frågor kan vi få ett kvitto på om våra åtgärder lönar sig och om vi ska fortsätta med samma metod i andra områden och på så vis sprida goda lösningar till fler.

Allt handlar hur som helst om att du som bor hos oss är nöjd och stolt över ditt boende. Det är det som är vårt mål.

Lätt och relevant information för dig

●● På Mina sidor är all information som är viktig att ha koll på lätt tillgänglig för dig som hyresgäst. Här kan du göra en serviceanmälan, kolla dina hyresaviser och få nyheter om ditt boende.

– Vi kan styra till trappuppgångsnivå vilken information hyresgästerna får se när de loggar in. På så sätt kan vi alltid se till att hyresgästerna får information som är relevant, säger kommunikator Peter Söderlund.

Det är enkelt att logga in på Mina sidor och det går bra att byta lösenord och användarnamn. Kontakta Förbo om något strular!

... och nästan allt finns i appen

●● Har du laddat ner Förbos app? I den får du tillgång till all information som finns på Mina sidor. Dessutom får du en notis direkt i mobilen om det händer något viktigt i ditt område.

Appen finns att ladda ner gratis från App Store och Google Play.

För dig som bor i:

Kungälv, Ytterby, Kärna, Kareby och Marstrand

Telefonmorgon: vardagar 07.30–09.00

Öppet hus: torsdagar 15.00–18.00

Förbovårdskontoret i Ytterby

Skolvägen 5, 442 50 Ytterby

Tel: 0303-925 96 **Fax:** 0303-94 305

E-post: forbovard.kungalv@foerbo.se

Vid besvär med skadedjur:

Anticimex, 075-245 10 00

Akuta ärenden eller vid störningar på kvällar och helger samt fredagar efter klockan 13.00:

larmtjänst hos SOS Alarm, 031-703 13 34

Serviceanmälan:
Görs via förbo.se eller i Förbos app.

FÖRBOBLADET

Lokal edition för varje område:

Balltorp, Gråbo, Kungälv, Landvetter, Lerum, Lindome, Mölnlycke och Säterier.

Telefon Förbos växel: 031-746 50 00

Ansvarig utgivare: Marie Keidser von Heijne

Redaktion: Marie Keidser von Heijne, Peter Söderlund och Anna Granander, Förbo. Maria Lagergrén och Kalle Lekholm, Medialaget.

Produktion: Medialaget AB

Omslagsbild: Pia Jäderklint, Anna Palmér, Anders Halldén och Gun Kristiansson är fyra representanter från Förbos styrelse.

Omslagsfoto: Anders Västlund

Tryck: Sandstens tryckeri 2015

förbo

Gråbo i närbild

Det började som ett fotointresse. Efter drygt fyrtio år har det blivit fyra böcker och ett otal populära föreläsningar om hembygdens historia.

I 85-årige K-G Gustafssons kontor i lägenheten på Parasollen i Gråbo är väggarna fyllda av såväl fotografier som pärmar och lådor. På skrivbordet står datorer, skrivare och hårddiskar. Här gömmer sig en bildskatt och en unik samling lokalthistoria.

– Jag hade fotoaffär i Gråbo i många år och bad att få en kopia på bilder jag tyckte var intressanta, berättar K-G och visar i pärmarna.

Utifrån bilderna har han tagit reda på historien bakom och sakta men säkert har berättelserna, som även blivit fyra böcker, växt fram. Här finns nästan 2 000 berättelser och 3 000–3 500 bilder arkiverade,

nu även digitalt. Och samlingen fortsätter växa.

– Varje gång jag är ute och berättar om bilderna kommer det in fler. Då har jag några veckors arbete med att scanna in, sortera och skriva ned historierna.

Och K-G fortsätter att sprida sina berättelser. I höst hålls två föreläsningar på restaurangen i Parasollen dit allmänheten är välkommen att lyssna, och ta med sig egna bilder.

– Jag ska också ha en serie träffar med de boende här på Parasollen. Här finns nog många historier.

TEXT: BIRGITTA LAGERLÖF
FOTO: SVANTE ÖRNBERG

Bilden berättar på Parasollen

Missa inte K-G:s berättelser om Gråbos historia på Parasollen i Gråbo den 29/10 och 26/11. Arrangör är Stora Lundby hembygdsförening.

Frågor och svar om **värme**

FRÅGA: Hur varmt kan jag förvänta mig att det är i lägenheten på vintern?

SVAR: Det ska vara 20–21 grader varmt. Det är en nivå som de flesta bostadsföretag har som referens och en temperatur som vi kommit överens med Hyresgästföreningen om.

Om du upplever att det är kyligt i din lägenhet ska du försöka mäta temperaturen mot en innervägg en bit upp från golvet.

Gör en serviceanmälan om något inte verkar stämma med temperaturen i din bostad.

FRÅGA: Mitt element är kallt – hur ska jag veta om värmen fungerar eller inte?

SVAR: Förbo har utetemperaturgivare som styr när värmen sätts på. På hösten och våren när temperaturen skiftar snabbt och ofta är det svårt för systemen att hänga med. När systemen väl är i gång är de stabila och klarar de variationer som uppstår.

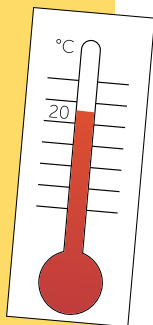
Det är mycket möjligt att värmen är i gång även om elementen inte känns varma. På elementen sitter det en termostat som känner av när det är 20–21 grader, då stängs vattenflödet genom elementen av. När temperaturen sjunker öppnas flödet.

Tänk på att inte ställa stora tunga möbler framför elementen. Det hindrar värmen från att cirkulera i rummet.

Det är bra att ibland göra rent ventilationsdonen. På Förbos webbplats finns filmer som visar hur du ska bära dig åt.

FRÅGA: Jag tycker att de drar så kallt från friskluftsventilerna. Varför kan jag inte stänga dem?

SVAR: Värmesystemen bygger på en balans mellan värme och ventilation där ventilationen behövs för att den varma luften ska cirkulera bra i lägenheten. För att undvika problem med fukt ska friskluftsventilerna alltid vara lite öppna.

Några av de tapeter som ingår i höstens kollektion i Personliga hem. De två översta från Linen, övriga från Jubileum. Alla bilder kommer från Boråstapeter.

Med Personliga hem kan du själv bestämma när du ska måla eller tapetsera. Förbo har en hyresrabatt som täcker målning och tapetsering av halva lägenheten ungefär vart sjätte år. Kostnaden för målning eller tapetsering läggs sedan på hyran och fördelas månadsvis under sex år. För information om systemet och vad det kostar – läs mer på Förbos webbplats.

Höstkollektion med tradition och harmoni

Ombonat, färgglatt eller stormönstrat? I höst finns två helt nya kollektioner från Boråstapeter att välja på i Personliga hems utbud.

Från vitt, vitt, vitt går trenden mot mer färg och ombonat. Ett exempel är den helt nya kollektionen Linen från Boråstapeter – en enfärgad tapet med linnestruktur i ett trettiotal ljusa färger.

– Den ger en jättefin känsla och ligger helt rätt i tiden. Nu är det genuina och naturliga material som gäller. Linen kan vara något för den som inte vill ha stora mönster, men ändå ombonat, berättar Sissa Sundling, designchef på Boråstapeter.

Den som gillar mönster, kan däremot ta sig en titt på kollektionen Jubileum. Här har Boråstapeter samlat ett urval av de mest populära tapeterna under företagets 110-åriga historia.

– Här finns mönster från 1905 till 2010-talet. Det ligger i tiden att välja tidstypiska tapeter, att vara historietrogen och välja 60-tals tapeter om man bor i ett 60-tals hus.

Man ska inte vara rädd för lite färg, menar Sissa och tycker att vi kanske är lite ängsliga när vi väljer helt vita väggar. Vitt gör inte alls alltid att rummet upplevs som ljusare och större, som man kanske kan tro. Med en svagt färgad vägg får man en fin kontrast mot vita lister och tak som gör att rummet får rymd.

– Man brukar säga att små rum ska ha små mönster och tvärt om, stora mönster i stora rum och det stämmer ofta. Men framför allt tycker jag att man ska

följa sitt hjärta och tapetsera för en lustfylld vardag, säger Sissa Sundling.

Katalogerna Linen och Jubileum är tillfälliga erbjudanden i Förbos utbud.

– Katalogerna kommer bara att finnas under 2015. Vi vill bjuda på något extra när hösten kommer, säger Renée Lernerstam ansvarig för Personliga hem hos Förbo.

BIRGITTA LAGERLÖF

Gå in på forbo.se för att läsa mer om den nya kollektionen.

Gunnar Haggström, Bengt Hedberg, Magdalena Nielsen, Pia Jäderklint, Anders Halldén, Caroline Jigfors och Oskar Fridell från Förbos styrelse.

– Vi vill ge våra hyresgäster bästa möjliga service och erbjuda ett hållbart boende på flera plan. Det säger Anders Halldén, ny ordförande i Förbos styrelse.

STARK STYRELSE

driver Förbo mot framtiden

Anders menar att mycket av det unika med Förbo beror på att företaget är välskött och att man genom åren haft ett marknadsmässigt perspektiv på arbetet i bolaget.

– I ett lönsamt och växande bolag har vi större förutsättningar att leverera kvalitet till sina kunder – i detta fall våra hyresgäster.

Men låt oss backa bandet en smula. Närmare bestämt till 1966. Då slog sig ett antal kommuner runt Göteborg samman för att bilda ett gemensamt bostadsbolag. Orsaken var att man ville bidra till den nationella uppmaningen att bygga fler bostäder, men hitta kostnadseffektiva sätt att dela på såväl resurser som risker. Allt eftersom anslöt sig fler kommuner, och som mest var sju parter inblandade i bolaget. Genom kommunsammanslagningarna på 1970-talet landade man i det Förbo som finns i dag.

Inte riktigt så länge, men väl i 20 år, har Iréne Brodd suttit i Förbos styrelse. Hon konstaterar, på dagen efter sin 70-årsdag när vi talas vid, att hon är evigt tacksam för allt det som uppdraget har gett henne genom åren.

– Jag minns när jag precis fått uppdraget 1995, då kom en hel delegation från Förbo och uppvaktade mig på min 50-årsdag. Det säger en hel del om

vilken typ av bolag det är, säger Iréne.

Förbo har en styrelse som består av politiska representanter från de fyra ägarkommunerna. Vilka som är med i styrelsen styrs av hur det går i kommunalvalen och efter varje val omformas styrelsen. Några ledamöter blir kvar, andra ersätts.

– Ja, vi är politiker med partipolitisk färg. Men så länge jag har varit med har vi i styrelsen alltid dragit åt samma håll, säger Iréne.

– Just gällande boendefrågan är alla politiker överens om att det finns en brist på bostäder som vi vill hjälpas åt att åtgärda. Det blir väldigt tydligt i Förbos styrelse. Även om vi representerar olika kommuner spelar det ingen roll i vilken kommun vi bygger – bara vi lyckas bygga fler bostäder, säger Anders.

Styrelsen i Förbo, som alltså består av representanter från de olika kommunerna, utses av respektive kommunfullmäktige efter valet. Hur sammansättningen blir beror på hur rösterna fördelats mellan de politiska partierna. Som hyresgäst och medborgare i kommunen påverkar du alltså sammansättningen i styrelsen indirekt genom att du röstar.

– Att som politiker vara synlig och tillgänglig för medborgarna är viktigt och det gäller även för oss om är med i Förbos styrelse, berättar Iréne och konstaterar att de syns på olika sätt hos Förbos hyresgäster.

● Förbo ägs av fyra kommuner: Härryda, Mölndal, Kungälv och Lerum.

● Styrelsen består politiker från ägarkommunerna och fackliga representanter från Unionen och Fastighets.

● Styrelsen fattar de formella besluten om hur företaget ska drivas, något som ledningsgruppen sedan har i uppdrag att utföra.

● Förbos ledningsgrupp, med vd Peter Granstedt i spetsen, rapporterar regelbundet om ekonomi, planer, visioner och annat som har med bolaget att göra.

»»»

Anna Palmér, Bengt Hedberg, Iréne Brodd, Gunnar Häggström, Magdalena Nielsen, Pia Jäderklint, Anders Halldén och Gun Kristiansson, hjälps åt att bära Förbo framåt genom arbetet i styrelsen.

»» – När jag är ute och träffar människor är det inte ovanligt att bostadsfrågor och Förbo kommer upp, säger Iréne.

Iréne konstaterar att styrelsen är en politisk röst in till Förbo – och de är också Förbos röst in till de politiska korridorerna. Både hon och Anders lyfter ägarstrukturen med det fyra olika kommunerna som en av Förbos viktigaste framgångsfaktorer, för företaget som sådant och för hyresgästerna.

– Att vi ägs av fyra kommuner gör att vi har en större frihet än de bolag som bara ägs av en kommun. Ett framgångsrikt och växande bolag är ett lönsamt bolag som kan leverera kvalitet till sina kunder – det vill säga till våra hyresgäster.

TEXT: MARIA LAGERGRÉN
FOTO: ANDERS VÄSTLUND

Ordinarie styrelseledamöter: Anders Halldén (FP), Thomas Gustavsson (S), Gun Kristiansson (S), Bengt Hedberg (M), Pia Jäderklint (S), Thomas Hallgren (M) och Caroline Jigfors (Utvecklingspartiet, UP), Magdalena Nielsen (Unionen) och Oskar Fridell (Fastighets).
Suppleanter: Anna Palmér (S), Gunnar Häggström (M), Iréne Brodd (FP), Eva Magnusson (V), Bo Cedergrård (FP), Morgan Hedman (S) och Thomas Alpner (M), Renée Lernerstam (Unionen) och Tomi Rätty (Fastighets).

Hej Caroline Jigfors!

Du är en av ledamöterna i Förbos styrelse. Kan du berätta hur kopplingen mellan kommunerna som tillsammans äger Förbo ser ut?

– Dagens koppling är i mina ögon stor, då vi som gränskommuner till Göteborg har ungefär samma förutsättningar för att få ett attraktivt boende. Detta innebär att vi under våra styrelsemöten kan utbyta erfarenheter mellan kommunerna och får ett mycket bra grundmaterial inför de beslut som styrelsen ska fatta.

Förbo leds av styrelsen, men hur påverkar respektive kommun arbetet i Förbo?

– Respektive kommun har olika målsättningar och fokusområden som givetvis färgar våra val och

FOTO: ANNIKA LEHES

påverkar våra förutsättningar. Men styrelsen är enig om att Förbos bästa går före både politik- och kommunintresse.

Behöver ni i styrelsen tillfråga era respektive fullmäktige om frågor gällande Förbo?

– Ja, ibland när det är av större art. Men framför allt anser jag att det är viktigt att löpande upplysa kommunfullmäktige om vad Förbo önskar åstadkomma och på vilket sätt våra kommuner kan skapa förutsättningar för mer byggnation.

FOTO: JOHAN EKLUND

En brand i ett flerbostadshus är många värsta mardröm. Det bästa du kan göra är att tänka efter före.

Enkla medel ökar tryggheten vid brand

●● I slutet av sommaren drabbades flera hundra hyresgäster i Kortedala hårt när fastigheten de bodde i började brinna. Och även om man helst inte vill tänka tanken är en brand något som kan drabba alla. **Rädda – varna – larma – släck** är de åtgärder som Räddningstjänsten rekommenderar. Men det är också den aktuella situationen som avgör agerandet.

Tänk på att röken stiger, så håll dig nära golvet. Stäng alltid alla dörrar bakom dig. En stängd dörr hindrar branden från att sprida sig snabbt.

En lägenhet i ett flerbostadshus är en brandcell som ska stå emot brand i cirka 60 minuter. Stanna därför hellre i din bostad och vänta på evakuering än att ge dig ut i ett rökfyllt trapphus.

●● För att öka brandsäkerheten i flerbostadshus har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) satt upp regler för att trapphus och källargångar inte får användas som förvaringsplats. Dels kan sakerna fylla trapphuset med giftig rök om de börjar brinna, dels kan de hindra utrymning och försvåra för brandförvarets

räddningsinsats.

– Vi måste tyvärr ofta påpeka detta till hyresgästerna. Men det är för deras säkerhet som vi fortsätter att informera om detta, säger Peter Söderlund på Förbo och berättar om kampanjen Aktiv mot brand som Förbo är med i. Mer om den finns att läsa på msb.se/aktivmotbrand.

●● I alla Förbos lägenheter ska det finnas brandvarnare. Men att komplettera med en brandsläckare och en brandfilt är en bra idé. – Du som hyresgäst är själv skyldig att kontrollera att brandvarnaren fungerar. Vi tycker också att det kan vara bra att prata igenom i familjen om hur man ska agera om det börjar brinna och bestämma ett ställe utomhus där man ska samlas, säger Peter Söderlund.

Hemförsäkring – ett måste!

Som hyresgäst ska du ha en hemförsäkring! Läs mer på förbo.se eller på konsumenternas.se

Ponnyridning, hoppborg och ansiktsmålning. Förbobladet var på plats på Balltorpsdagen och Landvetterdagen en solig lördag i augusti.

Festligt för stora & små

Runt om i centrum var det full fart under årets upplaga av **LANDVETTERDAGEN**: hoppborg, sumobrottning, segway-bana, elbilar och så loppis. Vid ett av stånden står Matilda och Ester.

– Vi har sålt saker på loppis i flera år. Det är jättekul att kunna sortera ut bland sina saker, sälja och få pengar för att köpa nya, säger Matilda.

Ansvarig för familjefesten i Landvetter centrum är företagarföreningen och både butiker och verksamheter i centrum har hittat ut och laddat upp med mat, prylar och allehanda aktiviteter. Från Närhälsan rehab kommer Anna-Carin Orvall och hon är snabb på att fånga in förbipasserande för att berätta om sin verksamhet.

– Landvetter utvecklas och växer så mycket. Detta är ett bra tillfälle för oss att tala om vad som finns, säger hon och går fram till Maj-Britt Eriksson som glatt ser sig omkring på alla människor som fyller torget.

– Jag visste inte att det var aktiviteter här i dag, men det här var en glad överraskning.

Ponnyryttare, hoppborgshoppare, fotbollsspelare – och numer även löpare. Från och med i år kan **BALLTORPSDAGEN** locka ännu fler besökare med hjälp av ett eget lopp.

Naomi Heaver är nio år och har precis sprungit Balltorpsloppet som är ett nytt inslag på Balltorpsdagen. Efter den cirka tre kilometer långa tävlingen varvar hon ner med lite backklättring.

– Loppet var ganska tungt och benen skakade där uppe på backarna, säger hon.

Balltorpsdagen bjuder på en rad familjeaktiviteter och möjlighet att köpa fika och hamburgare. Bland tälten finns bland andra Mölndals bibliotek vars lådor med gratis böcker tömdes fort.

Sofia Labe och Linnea Svedjenäs som bor nära Förbovallen sitter och fikar med sina barn. De försöker gå på Balltorpsdagen varje år.

– De finns massa kul att göra och vi träffar barn och vuxna som vi känner från skola och förskola, säger Linnea.

Förbo var på plats i både Landvetter och Balltorp. Förbovärdarna svarade på frågor och deltog i aktiviteterna.

Anders

Jan

Ragnhild

Kristin

Nytt liv för gamla dass

På Långgatan, Marstrand, ligger ett Förbohus med anor från 1600-talet. På innergården finns ett par gamla utedass, som nu renoverats och återfötts som trädgårdsförråd.

I samband med en takrenovering av fastigheten har Förbo passerat på att rusta upp de gamla dassen och en intilliggande förrådsbyggnad.

– Vi har fått byta ut den bakre delen av byggnaden eftersom det fanns en del skador, men fasaden ska bevaras, säger förbovärd Jan Svensson.

Av utedassen blir det ett gemensamt förråd för till exempel trädgårdsredskap och gräsklippare, men det invändiga utseendet ska bevaras. Förråds huset intill görs om till tre extraförråd för hyresgästerna.

Jan Svensson berättar att delar av huset härstammar från 1600-talet, även om det så klart har byggts om en hel del sedan dess.

– Dassen är nyare än så men går i samma stil, så det är kul att vi kan bevara både dem och förrådet.

”En ny kompis för de minsta”

●● **Lekplatsen** på Körsbärgsgatan har fått en ny invånare – krokodilen Allan.

– Vi hoppas att han ska bli en ny kompis för de minsta barnen, som kan rida och klättra på honom, säger förbovärd Jan Svensson.

Allan är två meter lång och sitter ungefär 30 centimeter ovanför gräset – precis lagom höjd för att ett litet barn ska kunna komma upp och klättra säkert. Förutom Allan har lekplatsen också fått ett nytt lekhus.

Även de riktiga husen på Körsbärgsgatan har fräschats upp under sommaren och blivit målade.

Det händer hos dig

- **Peab är mitt** i ett arbete med att göra betonglagningar på loftgångarna på Björkås. Lagningarna gör loftgångarna snyggare och säkrare.
- **Entréportarna** på hela Vidkärrsvägen och garageportarna på num-

mer 2–4, kommer att bytas under hösten. Dessutom ska trapphusen målas.

- **På Kärna torg** byts fönstren i alla lägenheter och dörrar till alla butiker under hösten.

Hallå där!

Katarina Svängård, utemiljöansvarig hos Förbo, kan du berätta varför förbovärdarna går runt och inspekterar uteplatser?

– Det är helt enkelt för att vi vill ha en god nivå på utemiljön i våra områden, något som vi ser att hyresgästerna efterfrågar i våra kundundersökningar. Vi kontrollerar att entreprenörerna sköter de gemensamma ytorna och säger till om vi inte är nöjda. Vi vill gärna att uteplatserna också är fina.

Vad är ditt bästa tips för att hålla lagom fint på sin uteplats?

– Om man klipper gräset och häcken och försöker hålla undan ogräset har man kommit en bra bit på väg. Känns det jobbigt är det bättre att ta lite i taget än att jobba flera timmar en ledig dag.

Varför är detta så viktigt för er?

– Det är inte för oss utan för hyresgästernas skull. Om uteplatserna är välskötta höjer det känslan i hela området.

Under året guidar Förbos trädgårdsmästare Katarina Svangård dig i konsten att bli kompis med växterna – i trädgården, på balkongen, i fönstret och i naturen.

2015 – ett år för jorden

Har du tänkt på jord någon gång? Alltså verkligen tänkt på jorden. Mullen. De bruna mörkbrunsvarta smulorna.

– FN har utsett år 2015 till ”The year of soils”, Jordåret, för att lyfta fram jordens betydelse för allt liv på vår planet och uppmärksamma att det varje minut försvinner 150 000 kvadratmeter odlingsbar jord i världen.

Att odlingsbar jord försvinner är ett globalt problem eftersom jord inte bara ger förutsättningar för matproduktion utan också lagrar koldioxid och säkerställer en biologisk mångfald.

Jord är en ändlig resurs. Det tar faktiskt så mycket som 3 000 år att på naturlig väg bilda 15 centimeter

matjord. Därför är det viktigt att vårda jorden och även i det lilla använda naturlig gödning och inte några kemikalier. Dessutom är det bra att vara medveten om att man måste vara rädd om mikrolivet i jorden.

– Jag tycker att det är viktigt att bidra. Det kan man göra genom att kompostera, inte använda gifter eller konstgödsel, köpa ekologisk odlad mat och genom att plantera träd. Har man inte egen trädgård som är stor nog kan ett träd i Vi-skogen vara ett bra alternativ, säger Katarina.

Ett grönt år med Förbos
KATARINA SVANGÅRD

OKTOBER

När löven börjar trilla, se det som en resurs. Klipp med gräsklipparen – det blir mat till maskarna. Lägg under buskar, täck känsliga växter eller stoppa i komposten.

Nu är det dags att sätta lökar för att få det fint till våren. Prova också att odla vitlök. Ta en klyfta och sätt ner den med den spetsiga änden uppåt.

Dela perenner och plantera så länge det inte är tjäle i jorden. Perenner som blommor på våren är bra att dela nu.

Samla frön – på hösten är utbudet av svenska ekologiskt odlade tomater stort. Passa på att spara frön från en god tomat för att odla själv nästa år. De flesta sorters små tomater går att odla på vindskyddad och solig balkong eller uteplats.

Läs mer om FN:s Jordår på fao.org/soils-2015/en/ och Vi-skogen på viskogen.se

NOVEMBER

Visste du att det går att så på hösten för en tidigare skörd nästa år? Prova morot, palsternacka, persilja, dill och svartrot. Ringblomma, atlasblomma, sommarslöja, sömntuta klarar oftast vintern utan svårighet. Det viktigaste för att lyckas är en väl-dränerad växtplats, det är större risk att fröna ruttnar än att de dör av kyla.

Hösten är en bra tid för att starta en ny kompost, eller varför inte förbereda för odling nästa år. Lägg trädgårdskomposten i pallkragar (två på höjden) och varva med hönsgödsel eller annan naturgödsel.

DECEMBER

Kanske har vintern nu kommit även till oss med snö och kyla. Det kan vara bra att ruska av blötsnö från buskar och träd eftersom tyngden kan bryta av grenarna. Men det är också dags att börja planera inför nästa säsong. Ta hem frökataloger, dröm om sommaren och skissa en plan för din trädgård.

Nyplanterade träd och buskar kan vara bra att skydda från hungriga rådjur och kaniner.

Buxbomklot och små tallar är fina i krukor och blir också fina med dekorationer. Sätt i en ljusslinga eller dekorera med färgstarka bär.

Under långa frostfria och nederbördsfattiga perioder blir krukväxter törstiga. Vintergröna växter förlorar konstant vätska genom bladen, speciellt när det är blåsigt och soligt. Torkskador förväxlas ofta med frysskador på vintern.

